

VEILEDNING FOR NEMNDMEDLEMMER I UMLENDINGSNEMNDA

Innledning

Utlendingsnemnda (UNE) har vært i virksomhet fra 01.01.2001. UNE er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet og behandler klager på Utlendingsdirektoratets vedtak etter reglene i utlendingsloven og statsborgerloven med forskrifter. UNE er et uavhengig klageorgan og styres først og fremst gjennom lov og forskrift.

De fleste sakene i UNE blir avgjort av en nemndleder etter forberedelse i sekretariatet eller av sekretariatet etter direktørens retningslinjer. Saker som reiser vesentlige tvilsspørsmål skal avgjøres i nemndmøter. Dette er først og fremst saker der det er tvil om utfallet. En nemnd består av en nemndleder med dommerkompetanse og to nemndmedlemmer som trekkes tilfeldig fra et utvalg. De mest aktuelle sakstypene vil være beskyttelsessaker (asyl), saker om oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, utvisningssaker, familieinnvandring og saker om norsk statsborgerskap.

Hvordan foregår et nemndmøte?

UNEs saksbehandlere har ansvaret for å forberede saker som skal behandles i møter. De sender gjerne landnotater ut til gjennomlesning på forhånd. En nemndsamling varer normalt tre dager. Første dag er en ren lesedag. Nemndlederen vil legge frem saksdokumentene, som oftest gjelder to ulike saker som behandles hver sin dag.

I noen nemndmøter deltar klageren med sin advokat eller fullmektig, mens andre møter foregår uten klagerens tilstedeværelse. Det er nemndlederen som har bestemt det på forhånd. UNE kan ikke pålegge andre enn klageren å møte personlig, og saken skal som regel utsettes dersom klageren har gyldig forfall.

Nemndlederen leder møtet, som går for lukkede dører. I saker med personlig fremmøte vil klageren forklare seg ved hjelp av en tolk, og nemnda får anledning til å stille spørsmål. Ofte vil en landrådgiver fra Landinfo informere om forhold knyttet til land og kultur og svare på spørsmål rundt dette. Det hender at andre også skal forklare seg. Klagerens fullmektig får anledning til å oppsummere saken. Etter at klageren og fullmektigen har gått, kan nemnda stille spørsmål til saksbehandleren om det som kom frem under møtet.

Til slutt diskuterer og avgjør nemnda saken, uten andre til stede, og underskriver protokollen. Saker avgjøres ved flertallsvedtak, og dissenser (uenighet) må begrunnes. Nemndlederen skriver vedtaket, men nemndmedlemmer kan bidra der det er uenighet.

En film om gjennomføringen av nemndmøter ligger på våre nettsider www.une.no.

Regler om habilitet (nøytralitet)

Nemndmedlemmer vil bli uttrykkelig spurt om de vet om noe som kan gjøre dem inhabile (ikke nøytrale) til å gjøre tjeneste i saken etter forvaltningsloven § 6. De viktigste reglene om inhabilitet kan kort sammenfattes slik: Ingen kan være nemndmedlem når

- hun eller han selv er part i saken
- hun eller han er nært forbundet med noen som er part i saken
- det er andre «særegne omstendigheter» som «er egnet til å svekke tilliten» til nemndmedlemmets habilitet. Man må blant annet se på om avgjørelsen i saken kan innebære en særlig fordel, tap eller ulempe for nemndmedlemmet eller noen nemndmedlemmet har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om klageren mener nemndmedlemmet er inhabil.

Det er nok alternativet «andre særegne omstendigheter» som kan være mest aktuelt i UNEs saker. Det er viktig at nemndmedlemmer gir god informasjon så raskt som mulig om eventuell tilknytning til klageren, klagerens fullmektig eller det firmaet/den organisasjon som fullmektigen er knyttet til. Nemndmedlemmene må også gi informasjon om tilknytning til andre involverte, for eksempel støttepersoner, verger eller utstedere av attester og erklæringer i saken. Og dessuten tilknytning til UDI og UDIs saksbehandlere i saken.

Taushetsplikt

Nemndmedlemmer har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13. Hovedinnholdet i denne bestemmelsen er at enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, har plikt til å forhindre at andre får kjennskap til det han eller hun får vite om noens personlige forhold knyttet til arbeidet. Andre må heller ikke få adgang til slik informasjon, og saksdokumenter må alltid makuleres. Overtredelse av reglene om taushetsplikt straffes etter straffeloven. Nemndmedlemmer blir gjort oppmerksom på reglene om taushetsplikt både ved oppnevningen og ved behandlingen av hver sak.

En underskrevet taushetserklæring gir ikke adgang til innsyn i andre saker enn de sakene man selv er innkalt til å behandle og har tjenstlig behov for å sette seg inn i.

Oppgaver og ansvar for nemndmedlemmer

Nemndmedlemmer må sette seg godt inn i det skriftlige materialet på lesedagen, følge nøye med i det som kommer frem under møtet, bidra til at uklarheter og misforståelser oppklares underveis, og ellers gjøre sitt til at forhold av betydning blir tilstrekkelig belyst under møtet. Saken skal avgjøres ut fra de opplysninger som er kommet frem i møtet og av saksdokumentene og annet skriftlig materiale.

Nemnda skal vurdere om Utlendingsdirektoratets vedtak bør opprettholdes eller omgjøres på bakgrunn av lov, forskrift og gyldige instruksjoner, supplert med andre relevante rettskilder. Nemnda kan ikke ta utenforliggende hensyn, altså hensyn som ikke kan forankres i disse kildene. Dette kan f.eks. være egne politiske standpunkter, sympati, antipati eller religiøs tro. Se nærmere «Informasjon om rettskildelære» på nettsidene våre.

Personlig egnethet

Nemndmedlemmene må være egnet til vervet og ta oppgaven alvorlig. Det betyr blant annet å vise respekt og omtanke for saken, klageren og de andre som deltar i møtet. UNE er bedt om å rapportere til Justis- og beredskapsdepartementet dersom nemndmedlemmer er uegnet til vervet. Dette skal i så fall først tas opp med den enkelte slik at vedkommende får mulighet til å korrigere sin atferd.

Omtale av saker og forholdet til media

Nemndmedlemmers taushetsplikt er i utgangspunktet til hinder for at de kan uttale seg utad om konkrete enkeltsaker som de er eller har vært involvert i. Vervet som nemndmedlem gir heller ingen plattform for å uttale seg generelt på vegne av UNE eller som nemndmedlem, eller for å påvirke UNEs saksbehandling eller vedtak i saker der man ikke er innkalt.

Alle som er ansatt eller har verv knyttet til UNE, må forholde seg til at UNE bare behandler enkeltsaker. UNE har ingen pådriverrolle når det gjelder den politiske utviklingen på saksfeltet.

Sikkerhetsklarering

UNE vil fra tid til annen måtte behandle sikkerhetsgradert informasjon i nemndmøter. Det er ikke nødvendig å ha sikkerhetsklarering for å være nemndmedlem. Men det er ønskelig at de som har gyldig sikkerhetsklarering, gir beskjed om det.

Løsning fra vervet

Departementet kan løse et nemndmedlem fra vervet dersom medlemmet

- ikke har overholdt sin taushetsplikt
- grovt har krenket andre plikter som følger av vervet
- er personlig uegnet til vervet
- ikke fyller valgbarhetsvilkårene, for eksempel fordi du har for dårlige norskkunnskaper eller er straffedømt
- blir ansatt i et departement eller får jobb som advokat eller advokatfullmektig
- selv ber om det

Godtgjøring

Nemndmedlemmene får reise- og kostgodtgjøring etter Statens regulativ for reiser innenlands. Det gis godtgjøring etter fastsatte satser for hver dag som går med til arbeid i UNE.

Følgende honorarsatser gjelder i dag:

- Kr 2000 for heldagsmøter (inntil 8 timer)
- Kr 2.400 for ekstra lange møter (over 8 timer)

Det kan etter søknad utbetales kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste når dette er dokumentert. Maksimumssatser i dag:

UTLENDINGSNEMNDA
UNE

- Kr 4000 for heldagsmøter (inntil 8 timer)
- Kr 4.800 for ekstra lange møter (over 8 timer)

Vi viser til våre nettsider une.no for mer detaljert informasjon om godtgjøring og reiseregninger.

Utlendingsnemnda
14.01.2021